

Lentekriebels: wilde planten

Lesbrief onderbouw

Les 1: Introductie

Wilde bloeiers

Wat ga je doen?

Start klassikaal met een introductie over wilde planten; wat zijn dat en waarom zijn ze belangrijk? Introduceer een paar bekende wilde planten via woordkaarten; laat leerlingen de bloemen herkennen en laat ze ontdekken hoe ze heten. Bekijk tot slot allemaal een paar wilde planten van dichtbij.

Stap 1: Wilde bloeiers

 10 minuten

Voorbereiding

Zet het filmpje (YouTube) klaar op het digibord.

Aan de slag

- Start in een kringgesprek met de vraag of de leerlingen weten wat wilde planten zijn.
Wilde planten zijn planten die spontaan in de natuur groeien. Dat wil zeggen: op plaatsen waar de mens ze niet bewust geplant of gezaaid heeft. Soms bedoelen mensen met 'wild' ook wel dat de planten woekeren (ongeremd groeien) of ongewenst zijn. Ze noemen deze bloemen dan 'onkruid'.
- Kunnen de leerlingen een wilde plant benoemen? Hebben ze misschien wel eens iets in het gras zien bloeien? Wit, geel of paars?
- Mensen vervangen gras en modder voor steen, beton en asfalt. Of ze maaien het gras zo vaak en zo veel, dat de bloemen van wilde planten geen kans hebben om te groeien en te bloeien. Is dat erg? Dit filmpje vertelt jullie het antwoord...

Materialen:

- Filmpje over (het belang van) wilde bloemen: <https://www.youtube.com/watch?v=31WyTNSi31U>

Stap 2: Wie ben ik?

 20 minuten

Voorbereiding

Knip de afzonderlijke woordkaarten en tekeningen uit.

Aan de slag

- Deel per tweetal een setje woordkaarten uit. Behandel daarna klassikaal de woordkaarten één voor één. Iedere woordkaart bestaat uit een foto van een (bekende) wilde bloem met de naam erbij.
- Laat ze per keer één woordkaart goed bekijken:
 - Vraag of ze de bloem op de foto kennen.
 - Weten ze toevallig ook hoe die plant heet?
- Alle woordkaarten behandeld? Deel dan aan ieder tweetal een setje tekeningen uit. Lukt het om bij iedere woordkaart de juiste tekening te zoeken?

Materialen:

- Woordkaarten: voor elk tweetal een setje kaarten (bijlage OB-1)
- Tekeningen: voor elk tweetal een setje tekeningen (bijlage OB-2)

Stap 3: Even inzoemen

🕒 15 minuten

Materialen:

- Geplukte wilde bloemen (twee per tweetal)

Voorbereiding

- Als de eigen schoolomgeving zich niet leent voor het zoeken en plukken van wilde bloemen, dan bereid je de opdracht voor door zelf wilde bloemen te plukken. Pluk er zo veel dat alle tweetallen twee verschillende bloemen tot hun beschikking hebben. Pluk zo kort mogelijk voor uitvoer van deze opdracht; geplukte bloemen verliezen - door gebrek aan water - snel hun oorspronkelijke vorm en volume.
- Ook als zelfpluk door leerlingen onhandig is omdat het teveel tijd kost of voor teveel onrust in de klas zorgt, bereid je deze opdracht voor door zelf bloemen te plukken.
- Ga alvast op zoek naar een veilige veldje waar de volgende les (de kernles) uitgevoerd kan worden: op het schoolplein of vlak daarbij.
- Regel voor de volgende les vast extra begeleiding, voldoende om de opdracht goed uit te kunnen voeren.

Aan de slag

- Ga met de leerlingen naar buiten. Laat ze per tweetal twee verschillende wilde bloemen zoeken en plukken.
- Laat ze in tweetallen de geplukte bloemen van dichtbij goed bekijken;
 - Hebben de bloemen een geur; kun je ze ruiken?
 - En wat voel je als je er zachtjes met je wijsvinger overheen gaat?
- Zijn de bloemen zacht, hard of glad? Warm of koud? Nat of droog?
 - Zien de leerlingen verschillen tussen de bloemen? En wat is hetzelfde?
- Bespreek na: wijs twee tweetallen aan die klassikaal kort vertellen over hun geplukte bloemen; wat hebben ze ontdekt?

Handjes wassen!

Na deze laatste opdracht wassen alle leerlingen hun handen. Wilde bloemen groeien en bloeien vaak in grasveldjes en bermen die ook graag bezocht worden door (wilde) dieren die er plassen en poepen. Of hebben mogelijk een heel dun laagje roet door de uitstoot van verkeer (gassen).

Les 2: Kern

Boodschappen doen!

Wat ga je doen?

Tijdens deze les ontdekken de leerlingen in tweetallen of er in het grasveldje - op het schoolplein of in de nabije omgeving van de school - (veel) wilde bloemen te vinden zijn. Is dit een goede plek voor insecten (zoals bijen) om hun 'boodschappen' te doen?

Tip

Het is aan te raden om voor deze les extra begeleiding te regelen. Vooral als het eigen schoolplein geen grasveldje heeft om te onderzoeken, maar met deze opdracht uitgeweken moet worden naar een veldje in de nabije omgeving van school. Ieder groepje krijgt een eigen begeleider. Kunnen de leerlingen voor de opdracht op het eigen schoolplein blijven? Dan zou begeleiding bijvoorbeeld ook kunnen bestaan uit kinderen van groep 8.

Stap 1: Boodschappen doen!

 25 minuten

Voorbereiding

- Bepaal vooraf een geschikte locatie voor deze opdracht. Dat kan een grasveldje op (of in de buurt van) het schoolplein zijn, of een veilige en overzichtelijke berm.
- Organiseer extra begeleiders.

Materialen:

- Hoepels
- Bakjes
- Woordkaarten (bijlage OB-1)

Aan de slag

- Verdeel de leerlingen in tweetallen. Geef elk tweetal een hoepel mee. Laat ze een plekje opzoeken op het grasveldje en vraag ze daar de hoepel op de grond te leggen. Zelf neem je de woordkaarten van de introductieles mee.
- Insecten zoals bijen halen hun eten uit bloemen. De bloem is een soort supermarkt voor ze; daar halen ze bijna alle boodschappen die ze nodig hebben. Zonder bloemen gaan insecten dood van de honger.
- Vraag de leerlingen op hun knieën te gaan zitten en binnen hun hoepel op zoek te gaan:
 - Kunnen ze in hun hoepel vier verschillende bloemen vinden?
 - Geef ieder tweetal een bakje en laat ze van iedere soort die ze kunnen vinden één bloemetje plukken en in het bakje doen.
 - Kunnen de leerlingen binnen hun hoepel ook beestjes vinden?
 Vraag ze goed te kijken tussen bloemetjes en gras.
- Pluk zelf ook van iedere soort die je in het gras kunt vinden een bloemetje en doe die in je eigen bakje.
- Vraag vervolgens iedereen bij elkaar te komen en het bakje met de bloemetjes mee te nemen. Leg jouw eigen 'oogst' verspreid op de grond.
- Vraag de tweetallen hun bloemetjes goed te bekijken en ieder bloemetje te sorteren door deze bij z'n soortgenootje te leggen.

- Bekijk met z'n allen de 'oogst':
 - Hoeveel verschillende soorten bloemen zijn er? Tel met z'n allen hardop.
 - Van welk bloemetje zijn er het meest? Hoeveel?
 - Van welk bloemetje het minst? Hoeveel?
- Haal nu de woordkaarten erbij:
 - Kunnen er woordkaarten gematcht worden met de geplukte bloemetjes? Welke bloemetjes hebben jullie gevonden?

Stap 2: Dans je buikje vol

🕒 20 minuten

Voorbereiding

- Maak nepbloemen van stevig papier of karton

Materialen:

- Nepbloemen (zelf maken, 1 per groepje)

Aan de slag

- Speel dit spel buiten, op het eigen schoolterrein. Verdeel de leerlingen in groepjes van drie of vier. Geef ieder groepje één nepbloem mee.

Bloemen zijn heel belangrijk voor insecten zoals bijen. Wist je dat als bijen eenmaal bloemen ontdekt hebben, ze daar elke dag hun 'boodschappen' doen? Net zo lang tot het eten in deze 'supermarkt' op is.

Bijen kunnen elkaar niet met woorden vertellen waar de supermarkt is. Ze leggen het elkaar uit door te dansen! Hoe harder de bijen dansen, hoe dichterbij de bloemen zijn. Hoe meer ze met hun kontje zwaaien, hoe meer nectar er is. Zwaaiend en draaiend maken ze elkaar duidelijk welke kant ze op moeten vliegen. Eigenlijk net zoals ons spelletje 'koud-warm'.

- Ieder groepje krijgt één nepbloem mee. We zijn nu allemaal bijen. Van elk groepje verstopt één bij de nepbloem, terwijl de anderen de ogen even dicht doen.
- Laat de andere bijtjes nu zoeken naar de nepbloem. De verstopper mag niets zeggen en ook niet met z'n armen wijzen! De verstopper gaat met het groepje mee en maakt door te dansen en kontje te zwaaien de anderen duidelijk waar de bloem is. Hoe dichterbij de 'bijtjes' bij de nepbloem zijn, hoe harder de verstopper gaat dansen, draaien en zwaaien.

Tip

Het is extra leuk om de leerlingen zelf hun bloemen te laten knutselen. Maar als daar geen tijd of gelegenheid voor is, kun je ook nepbloemen kopen.

Les 3: Afsluiting

De bloemetjes buiten zetten

Wat ga je doen?

Tijdens de afsluiting gaan de leerlingen letterlijk de bloemetjes buiten zetten in het grasveldje waar ze tijdens eerdere lessen de opdrachten uitgevoerd hebben. Iedere leerling maakt een vlaggetje en enkele bloemenbommetjes.

Stap 1: Feestje!

 15 minuten

Voorbereiding

- Geen

Aan de slag

Vandaag wordt een feestje! Want een stukje van het grasveld waar de leerlingen tijdens eerdere lessen de opdrachten uitgevoerd hebben, gaat door hen in de bloemetjes gezet worden. Leerlingen gaan eerst aan de slag met het maken van een vlaggetje; het is tenslotte een feestje!

- Geef alle leerlingen een A6-velletje en leg de benodigde materialen (potloden, viltstiften, wasco) klaar.
- Vraag ze één kant van het velletje te versieren met een tekening.
- Vouw het velletje zo dubbel, dat de korte kanten op elkaar komen te liggen en de tekening aan de buitenzijde zit. Maak de vouw scherp.
- Smeer de volledige zijde zonder tekening in met lijm en plaats in de vouw een lange satéprikker. Plak de beide helften stevig op elkaar, ook op de satéprikker. Laat het vlaggetje drogen.

Materialen:

- A4-vellen (wit of gekleurd - uit 1 A4-tje kun je 4 A6-velletjes halen)
- Materialen naar keuze (potloden, stiften, wasco)
- Lange satéprikkers
- Lijm

Stap 2: Bloembommetjes maken

 15 minuten

Voorbereiding

- Lees het recept voor de Bloemenbommetjes door en bereid het mengsel voor.

Aan de slag

Nu is het hoog tijd om het betreffende grasveldje in de bloemetjes te zetten, zodat de insecten daar straks een goed gevulde 'supermarkt' aantreffen!

- Zorg voor een bak of afwasteil met daarin het bloembommenmengsel. Smit dit mengsel nat genoeg zodat het blijft plakken. Je moet er een bolletje van kunnen draaien.

Materialen:

- Bak of afwasteil
- Kleipoeder
- Potgrond
- Wilde bloemenmengsel (biologisch, da's zonder gif)
- Bloemenspuit met water
- Oude kranten
- Recept 'Bloemenbommetjes' (bijlage OB-3)
- Bekertjes, bakjes of eierdozen

- Verdeel de groep in tweetallen en geef ieder tweetal een oude krant om op te werken.
- Ga met de bak langs de tweetallen en leg op iedere krant een hoopje van het mengsel. Geef voldoende mengsel zodat elke leerling zo'n vijf bolletjes kan maken, zo groot als het formaat van een soepballetje.
- Zijn de balletjes gedraaid? Deel dan aan iedereen een bekertje, bakje of eierdoos uit waarin ze hun bolletjes kunnen vervoeren.

Stap 3: Bloemetjes buiten zetten!

 15 minuten

Voorbereiding

- Organiseer - als dat nodig is - extra begeleiding.

Aan de slag

Ga naar het betreffende grasveldje en neem de bekertjes/bakjes/eierdozen met bloemenbommetjes en een bolletje wol mee.

- Vraag de leerlingen hun vlaggetje te planten. Doe dat in een cirkel of een organische vorm. Zorg dat het gebiedje binnen de vlaggetjes minimaal vijf vierkante meter beslaat.
- Als de vlaggetjes staan, verbind je alle vlaggetjes met elkaar door een draadje wol om de satéprikkers te spannen.
- Vertel tenslotte dat het nu tijd is om een goed gevulde 'supermarkt' te maken voor de insecten. Vraag alle leerlingen hun bloemenbommetjes in het afgezette stukje gras te gooien. En nu wachten tot het warmere weer komt!

Materialen:

- Bolletje wol
- De zelfgemaakte vlaggetjes
- De bloemenbommetjes

Bijlage OB-1

Woordkaarten

Paardenbloem

Witte klaver

Klaproos

Rode klaver

Viooltje

Madeliefje

Witte douenetel

Boterbloem

Fluitenkruid

Bijlage OB-2

Wilde bloemen tekeningen

Bijlage OB-3

Recept bloemenbommetjes

Zet de leerlingen in tweetallen aan het werk.
Deel oude kranten uit als onderlegger.

Zorg voor een bak of afwasteil
waarin je het mengsel kunt aanmaken.

Meng 5 delen klei met
1 deel potgrond.

Doe het bloemenzaad erbij
en meng het geheel door elkaar.

Spuit het mengsel zo nat,
dat het aan elkaar blijft plakken.

Verdeel het mengsel over alle tweetallen.
Geef iedereen zoveel dat elke leerling
zo'n 5 bloemenbommetjes kan maken,
zo groot als een soepballetje.

Bloemenbommetjes gedraaid?
Deel dan bekertjes of bakjes uit.
Vraag de leerlingen hier voorzichtig
hun bloemenbommetjes in te leggen.

Neem de bloemenbommetjes mee
naar buiten; gooien maar!